

BUDGET 2013

Härnösands kommun

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning

Del 2 Budgetberättelse

Del 3 Ekonomisk redovisning

Inledning

Kommunstyrelsens ordförande

Mål och Budget för Härnösands kommun 2013

Härnösands kommun kommer 2013 att kunna disponera drygt 1300 miljoner kronor för vår verksamhet. Allra största delen av detta kommer via kommunalskatten. Hur vi använder dessa pengar styrs dels av nationellt gällande lagar, men också av de mål vi själva sätter upp.

Härnösands befolkning har under en lång rad år minskat något i antal, så också 2012. Detta skapar bekymmer för ekonomin genom att skatteunderlaget därmed minskar. Trots detta kan vi glädjande nog räkna med en växande ekonomi inför 2013. Prognoserna visar att vi har 58,5 mnkr mer att fördela än för innevarande år. Med ett angivet utfall på 15 mnkr finns därefter 48,5 mnkr att fördela på nämnderna så att vi har ett förväntat resultat för 2013 på 15 mnkr. Detta är synnerligen positivt, men mer än någonsin måste vi verka för att Härnösand blir den attraktiva kommun vi har förutsättningar att vara så att vi kan bryta den negativa befolkningsutvecklingen. Till betydande grad handlar budgetarbetet om att vi ska lyckas med detta.

Under 2011 antog Kommunfullmäktige visionen att Härnösand ska vara en Hållbar, Livaktig och Solidarisk kommun. Femton övergripande mål fastställdes för perioden 2012-2015.

Målinriktningen för arbetet som detta skapar syftar till att göra oss mer framtidsinriktade och förväntansfulla. Men lika mycket ska det ge bättre förutsättningar för kontroll och kvalitetssäkring. Det är helt avgörande att vi åstadkommer det vi avsett och att vi med kommunens medel levererar rätt tjänster till medborgarna. Viktigt är att kommunens alla medarbetare, och vi alla som bor här, ser vilken utmaning och vilka möjligheter vi har. Drivs vi av en gemensam energi kommer vi att förverkliga många goda föresatser.

Så här lyder kommunen övergripande mål:

Mål 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.

Mål 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.

Mål 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor

Mål 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.

Mål 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.

Mål 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.

Mål 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför.

Mål 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet.

Mål 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna.

Mål 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster.

Mål 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare

Mål 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas.

Mål 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet.

Mål 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet.

Mål 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Särskilda satsningar inför 2013

Alla vet att vi vill göra mer än vi har pengar till. Därför måste vi prioritera, vi kan inte leva över våra tillgångar. Det budgetförslag vi nu lägger fram innehåller bl a följande prioriteringar:

Störst ökning av resurser till vård och omsorg inom socialtjänsten. Av de 48,5 mnkr som fördelas på nämnderna tilldelas Socialnämnden 22,2 mnkr, detta för att bland annat möta ökande behov inom hemtjänsten. Ramförstärkningen för socialnämnden ger också bättre förutsättningar att arbeta med kvalitetsutveckling och uppföljning i de egna verksamheterna och bland andra utförare. Förebyggande insatser bland äldre,

barn och unga kan stärkas. Övertagande av hemsjukvården kommer initieras under året vilket innebär en kvalitetshöjning för den enskilde. Strategisk bostadsplanering med särskild inriktning på äldres behov ska utvecklas.

Specialisering, spetskompetens hos personalen som ska ges möjlighet att utvecklas, inte minst inom området funktionshinder.

Socialstyrelsens utredning angående kompetens för denna personal visar på att mer kunskap krävs avseende beteendevetenskap, pedagogik och kognitivt stöd.

Utsatta familjer och barn. Arbetslivsnämnden tilldelas även 2013 3 mnkr i särskilda medel för förnyad satsning på arbetskapande åtgärder och utbildning för personer som står långt från arbetsmarknaden samt vägledning och stöd till personer i behov av vidareutbildning. Arbetslöshet är den enskilt mest betydande faktorn bakom enskildas och familjers fattigdom. En ny modell för arbetsskapande insatser ska utarbetas i samverkan med andra parter. Särskilda resurser tilldelas för utveckling av arbetsfrämjande verksamhetsarenor. Återvinnings- och återbruksstationen på Hemab kommer att bli en av de mer betydande arenorna som tas i bruk under 2013. Barn och ungdomsperspektivet ska vara i fokus inte minst genom samverkan mellan olika nämnder, där frågor om försörjningsstöd, utveckling av anhängigtödet och rehabilitering ska kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer.

Konsumentrådgivning ska åter erbjudas genom samverkan med grannkommun.

Skolutveckling och kompetensutvecklingen för framtiden.

Kommunen ska präglas av bredd och kvalitet vad det gäller utbildningar. Det gäller allt från förskola till universitet, yrkesutbildningar, folkbildning, svenska för invandrare mm. Strategi för kompetensförsörjning i företag och välfärd.

I den tilldelade ramen ingår 900 tkr för en särskild fortbildningsinsats för skolpersonal. Målet är att uppnå 100 % behöriga lärare.

Vi tillskjuter även 600 tkr för aktiv operativ uppföljningsverksamhet för unga som inte fullföljer sitt gymnasium. Samarbete kring dessa ungdomar som nu finns inom ramen för projektet Ung i Centrum kommer att fortsätta för maximal effekt av insatserna och i samverkan mellan våra fyra förvaltningar.

Gymnasiesamverkansavtalet mellan länets kommuner ska bidra till att ge länets ungdomar ett brett utbud av program där Härnösand satsar på flera starka program bl Humaniora och Restaurang- och Livsmedel. Vi investerar i en simulator för sjöfartsutbildningen vilket skapat högre kompetensnivå för eleverna. Elevströmmen har nu vänt åter till Härnösands fördel.

Stärkt kulturliv och satsning på föreningarna och den sociala ekonomin.

Samhällsnämnden tilldelas 500 tkr för förstärkning av föreningslivet. Därmed kan aktivitetsbidraget öka från 4 till 5 kr. Ett stimulansbidrag inrättas för att stötta kulturföreningar med barn- och ungdomsfokus.

Det ska också ges bättre förutsättningar för nödvändigt ledarutvecklings-, rekryterings- och integrationsarbete. Ett kultur-/fritidsforum ska etableras som mötesplats för Härnösands föreningar liksom en föreningsgala. Socialnämnden tilldelas 150 tkr för förstärkning av de sociala föreningarna. 200 tkr ska satsas för barn- och ungdomskultursamordning och samarbete med skolans kulturverksamheter. Arrangörstödsmedel till aktiviteter av och för unga ska prioriteras. Ledningsfunktionen för utveckling av kulturfrågor förstärks genom att tjänsterna som kulturchef respektive bibliotekschef omregleras. Ett operamathus ska etableras på St: Petrilogen och i länet genom samverkan med folkhögskolan.

Näringslivsutveckling. Näringslivsenhetens budget ökar med 1,1 mnkr till 8,5 mnkr. Detta möjliggör fortsatt aktiv samverkan med näringslivet, inte minst genom HNEF-projektet liksom fler projekt i samverkan med Mittuniversitetet. Ökat fokus ska ges på energifrågor bl a genom CETU-projektet. Särskild satsning ska göras på en grupp utvalda tillväxtföretag för att åstadkomma ökad utveckling och flera jobb i den privata sektorn. Inflyttningsarbetet ska utvecklas tillsammans med företagen, liksom lotsarbetet och den interna kommunikationen om vad som görs.

Ny industrimark ska förberedas liksom mark för attraktiva bostadsbebyggelse. Servicepunkter på landsbygden ska värnas. Den aktiva satsning på att uppsöka entreprenörer ska ta nya tag. Intensifierat fokus på lågprissättning av teknisk service som konkurrensfördel för Härnösand vid nyetableringar.

Kollektivtrafik och hållbart resande.

Nytt resecentrum ska färdigställs, vilket förbättrar komfort och säkerhet för resenärer med tåg och buss. Fortsatt satsning på ringlinjen som knyter ihop torget-resecentrum-Ankaret. Ny pendlingslinje till Södra Härnön och anropsstyrd trafik på kvällen till Brunne/Viksjo. Nästa upphandlingsperiod ska våra bussar drivas med framtidens fossilfria bränslen. I upphandling av ny entreprenad skall kraven på tidig snöröjning av prioriterade gång- och cykelstråk och trottoarer skärpas.

Miljö- och klimatarbetet tar fart.

Aktivt deltagande ska ske i Energimyndighetens projekt Ut-hållig kommun och i regionala hållbarhetsprojekt. Resecentrum ska utvecklas till en klimatsmart spetsanläggning. Fortsatta förbättringar av gång- och cykelnätet. Den strategiska kompetensen inom miljö- och klimatområdet ska förstärkas

liksom kompetensen inom översiktlig strategisk samhällsplanering. En ny trafikstrategi och en upphandlingspolicy med hållbarhet som ledstjärna utarbetas. I nära samarbete med HEMAB förbereds insamling av matavfall och ytterligare CO₂-neutral energiproduktion.

Härnösand ska vara fullt av liv.

Arbete med ett livfullt centrum ska ske i samverkan med Handelsplats Härnösand och dess centrumutvecklare. Technichus får särskild stöd med 2 mnkr utöver intäkterna från Kulturskolan. Vårdkasen utvecklas för friluftsliv. Stor skärgårdssatsning med bland annat ny båtgbrygga vid Kanaludden. Sälstensområdet ska utvecklas, i ett första steg genom renovering av sjöbodarna. Rondellen till Murberget ska bli klar och Kaptensgatans trånga underfart byggas om. Fortsatta investeringar i Simhallen för att öka tillgängligheten till anläggningen. En Skate-BMXpark ska etableras. Den internationella curlingarenan ska tas i bruk liksom uterinken med NHL-mått. 1,5 mnkr reserveras i budget för projektering av ny Ridhusanläggning.

Mer demokrati och mer samverkan.

Fortsatt nätverksbyggande med kommuner och regioner ska utvecklas. Vi ska delta i det nationella projektet om Medborgardialoger för att just Medborgardialoger och workshops ska utvecklas. Rådet för Trygghet och Hälsa skapar samverkan mellan de offentliga samhällsaktörerna och det viktiga civilsamhället.

Så här har vi jobbat med budgeten

Arbetet med 2013 års budget inleddes i november 2011 direkt efter budget för 2012 var antagen av fullmäktige. Av särskild vikt var att Kommunfullmäktige den 19 december 2011 antog nytt reglemente för Ekonomistyrning, ett dokument som anger de grundläggande spelreglerna för ekonomiarbetet.

Direktiv för budgetarbetet utgick 10 januari 2012 från av kommunstyrelsen. Samtidigt delgavs varje nämnd en preliminär budgetram.

Kommunstyrelsens ordförande och ekonomichef har därefter haft enskilda överläggningar med var och en av nämnderna för att diskutera och klargöra budgetprocessens olika faser och utmaningar.

Arbete i de olika nämnderna med att utforma en budget inom

den preliminärt tilldelade ramen har sedan skett i samverkan mellan politiker och tjänstemän. Nämnderna inlämnade före den 9 april sina budgetförslag.

Förutom en presenterad budget inom angiven ram inkom samtliga fyra facknämnder åskande med total 29 mnkr.

Budgetberedningen med ledamöter från alla politiska partier i fullmäktige var samlad till budgetkonferens 17-18 april och tog del av nämndernas presentation av sina preliminära budgetberäkningar. Diskussioner fördes om möjliga gemensamma åtgärder för en budget i balans. Den 15 maj presenterade kommunstyrelseförvaltningen sitt förslag till budget och mål för 2013 för de fackliga organisationerna. Denna samverkan avslutades den 21 maj 2012.

Föreliggande förslag framläggs av den politiska majoriteten kommunstyrelsen. Det skiljer sig endast på några punkter från det förslag som samverkats. Under arbetet med budgeten har prognoserna för skatteintäkterna i rapporterna från SKL (Sveriges kommuner och landsting) varierat. Prognosen i januari innebar en försämring, prognosen i april angav däremot ökade förväntade intäkter. Den stora finansiella osäkerheten i Europa består och gör förutsägelser om kommunens kommande ekonomin vansklig. I detta läge vore det önskvärt att en budget kunde läggas där det finns goda marginaler. Överskottet i liggande budgetförslag är på 15 mnkr. Detta tillfredsställer de krav som ekonomistyrningsreglerna statuerar och kan betraktas vara inom gränsen för god ekonomisk hushållning.

I arbetet med budget har i samtal med varje nämnd tydliggjorts att budgetramen är ett TAK, dvs en bestämning av HÖGSTA möjliga kostnader för verksamheterna. Likaledes har betonats att ambitionen i nämnd/förvaltning inte ska vara att förbruka alla medel som anvisats för genomförande av den förväntade insatsen. Tvärtom är det önskvärt att nämnd/förvaltning kan göra aktiviteter till lägre kostnad - och därmed leverera ett överskott för verksamhetsåret! Sådant uppskattas och ger ökade förutsättningar för framtida medelstilldelning. Det är fundamentalt att iaktta vad som är fastlagt i kommunens Ekonomistyrningsregler.

För alla nämnder gäller nu mer än någonsin:

Kommunens Vision och femton mål är väl kända bland alla medarbetare. Att ett kundorienterat perspektiv har en överordnad ställning hos alla medarbetare. Eftersom bemötandeelegans och bemötandekompetens är en färskvara måste dessa

frågor regelbundet lyftas i organisationen. Härnösand ska ha ett rykte om sig att vara icke-byråkratisk kommun.

Arbetet med budget 2013 är inte avslutat i och med att ramarna för nämnderna definieras den 18 juni. Bland annat kommer förutsättningarna för en rad samverkans och effektiviseringsåtgärder att synas: Samordning av kommunens receptioner och administration i förvaltningar, gemensam busspool för kommunens boende, gemensam vaktmästarpool för kommunens lokaler, förvaltningsöverskridande verksamhetsorganisation som ersätter nuvarande resursteamet etc.

I enlighet med reglementet för ekonomistyrning ska varje nämnd senast i november delge kommunfullmäktige sin nämndsbudget med verksamhetsplan. Därvid ska indikatorer för måluppfyllelsen antas av fullmäktige.

Kommunens intäkter 2013

Kommunens intäkter beräknas till	1 286 mnkr
Skatteintäkter	1 032 mnkr
Statsbidrag	284 mnkr
Finansiella intäkter	15 mnkr
Avgår Finansiella kostnader	-25 mnkr
Avgår Avskrivningar	-20 mnkr
Avgår resultatkrav	-15 mnkr
Summa budgetram	1 271 mnkr

Till detta kommer intäkter på drygt 300 mnkr som nämnderna erhåller direkt genom avgifter särskilda bidrag, projekt etc.

Skattesatsen föreslås bli oförändrad 23,04 kronor. Till detta kan man notera att kommunens energibolag Hemab genom sitt mål att ge Härnösand länets lägsta priser medför ökad köpkraft för företag och Härnösandsbor. Bedömd effekt av de redan idag jämförelsevis låga priserna, motsvarar i ett läns-perspektiv 63 öre lägre skattesats. Drivkraften ska stimuleras ytterligare gentemot de kommunägda bolagen.

Nämndernas budgetramar 2013

I detta budgetförslag fördelas 1271 mkr till nämnderna, vilket är 48,5 mnkr mer än föregående år.

Varje nämnd ska i anslutning till de nationella och kommunala målen ansvara för att bedriva verksamheten med angivna medel. Denna tilldelning förutsätter att de under budgetbe-

redning redovisade kostnadsbesparingarna genomförs.

Skolnämnden tilldelas 481,5 mnkr vilket är 6,4 mnkr mer än för 2012, och 16,5 mnkr mer än 2011. Investeringsramen föreslås bli 2,64 mnkr

Socialnämnden tilldelas 470,2 mnkr vilket är 22,2 mnkr utöver tidigare angiven ram, och 38,2 mnkr mer än 2011. Investeringsramen föreslås bli 1 mnkr.

Arbetslivsnämnden tilldelas 36,7 mnkr vilket är 3,7 mnkr mer än 2012 och 5,7 mkr mer än 2011. Investeringarna föreslås bli 200 tkr.

Samhällsnämnden tilldelas 145,3 mkr vilket är 4,3 mnkr mer än 2012 och 10 mnkr mer än 2011. Inom denna ram ska kostnaderna för kapitaltjänst inrymmas, liksom tillkommande driftskostnader för nya anläggningar. Investeringsramen föreslås bli 62,9 mnkr. Den största enskilda satsningen är Resecentrum.

Kommunstyrelsen tilldelas 137,3 mnkr vilket är 12,3 mnkr mer än 2012 och 10,3 mnkr mer än 2011.

Kommunstyrelsen har att inom denna ram att i förekommande fall bekosta kostnader bland annat för; förändrad finansiering av Specialskolan, övertagandet av Midlanda flygplats, driftskostnader i anslutning till Resecentrum som ej ligger på Samhällsförvaltningen. Investeringsramen föreslås bli 8 mnkr.

Med goda hälsningar

Fred Nilsson (s)
Kommunstyrelsens ordförande

Budgetberättelse

Omvärldsanalys

Ekonomiska utsikter

Nationellt/kommunalt perspektiv (utdrag från SKL's ekonomirapport, chefsekonomens slutsatser)

Oron kring situationen i de skuldsatta emu-länderna, i synnerhet Grekland men även andra länder kring Medelhavet, skapade stor turbulens i de finansiella marknaderna under hösten och vintern 2011. Följden blev kraftigt stigande räntor i krisländerna och fallande börser världen över. Oron och osäkerheten kring det politiska systemets förmåga att bemästra problemen ledde även till en abrupt avmattning i den ekonomiska aktiviteten, inte bara i krisländerna utan också i många andra länder, både inom och utom eurozonen. Den senaste tidens signaler pekar dock på att det värsta är över och att botten nåddes under vintern. Mycket talar för att situationen nu stabiliseras och att vi gradvis får se en ökning i den ekonomiska aktiviteten under loppet av 2012–2013. Samtidigt måste man komma ihåg att flera länder inom eurozonen står inför kraftiga finanspolitiska åtstramningar. Det betyder att man måste räkna med en svag ekonomisk tillväxt i många europeiska länder de kommande åren. Inte heller i usa, världens största ekonomi, är förutsättningarna för en stark återhämtning särskilt goda. Hushållens skuldsättning är mycket hög samtidigt som fastighetsmarknaden fortfarande plågas av ett stort överutbud av osålda hus. Detta bådår inte för att usa:s hushåll kommer att ta på sig sin traditionella roll som världskonjunkturs primus motor. Även usa har stora problem med de offentliga finanserna med tvåsiffrigt budgetunderskott och hög statsskuld, som politikerna förr eller senare måste ta itu med. Mycket talar för att världsekonomin står inför en fortsatt besvärlig situation, när såväl hushåll som stater ska avveckla stora delar av de skulder man har dragit på sig under de senaste decenniernas kreditexpansion, recessioner och efterföljande krishantering.

Sverige drabbas av internationell oro men står relativt starkt

Även om Sverige inte har några problem med offentliga finanser, drabbades vår ekonomi av en avmattning under hösten och vintern, med ett kraftigt fall i bnp under 2011 års sista kvartal. Avmattningen speglade en kombination av återhållsamhet bland svenska hushåll till följd av

den internationella oron och fallande exportefterfrågan. Året har inletts med relativt låg ekonomisk aktivitet, men framåtblickande indikatorer pekar mot en förbättring de närmaste månaderna. Vår bedömning är att den svenska ekonomin kommer att växa med 0,6 procent 2012, för att sedan öka farten till 2,6 procent under 2013. Det finns flera skäl till att vara relativt optimistisk om den svenska konjunkturen framöver. Dels är Sverige ett av länderna i industrivärlden som har de starkaste offentliga finanserna. Det innebär att det finns utrymme för finanspolitiska stimulanser om läget så skulle kräva. Dels är sparkvoten hos de svenska hushållen hög i en internationell jämförelse. Skulle optimismen börja spira innebär det att hushållen har utrymme att öka konsumtionen. Blickar vi tillbaka på de senaste 20 åren finns det dessutom mycket som tyder på att Sveriges underliggande tillväxtkraft är starkare än i de flesta mogna europeiska länder. De reformer som genomförts i vårt land har sannolikt burit frukt i form av högre tillväxtpotential. På många andra håll i Europa är mycket fortfarande ogjort i termer av strukturreformer.

Återhämtning på arbetsmarknaden, lediga resurser till 2016

Trots en hyfsad tillväxt under de kommande åren räknar vi inte med att ekonomin återvänder till fullt resursutnyttjande förrän 2016. Skälet är att de prognostiserade tillväxttalen i bnp endast leder till en måttlig förstärkning av arbetsmarknaden. För 2012 och 2013 räknar vi med oförändrad sysselsättning i termer av arbetade timmar. Under de följande åren är vår prognos att arbetade timmar i genomsnitt ökar med 1 procent per år, medan bnp ökar med drygt 3 procent per år. Även om sambandet inte håller vid varje tidpunkt kan man som en enkel tumregel räkna med att arbetslösheten stiger om bnp växer långsammare än 2,5 procent. Vi räknar följaktligen med att arbetslösheten stiger gradvis till omkring 8 procent under loppet av 2012 för att sedan långsamt falla tillbaka till drygt 6 procent de följande åren. Ett fortsatt lågt resursutnyttjande talar för ett svagt inflationstryck under över-skådlig tid. Vi räknar därför med att Riksbanken reagerar på en stigande arbetslöshet genom att sänka reporäntan ytterligare en gång under 2012.

Relativt god tillväxt i skatteunderlaget trots svag konjunktur

I år förväntas skatteunderlaget växa relativt bra trots en stillastående arbetsmarknad. Det förklaras av att pensio-

nerna ökar relativt kraftigt och att arbetsmarknadsersättningarna ökar på grund av högre arbetslöshet. Även nästa år motverkas den svaga lönesumman i skatteunderlaget av ökande pensioner. Det reala skatteunderlaget gynnas normalt också av att löner utgör en större andel av skatteunderlaget än av kommunernas och landstingens kostnader och att lönerna ökar snabbare än övriga priser. Prisökningen på sådant som kommuner och landsting köper blir därmed lägre än de löneökningar som påverkar skatteunderlaget. Sammantaget växer det reala skatteunderlaget med runt 1,5 procent både i år och nästa år, vilket får betraktas som en god utveckling. Ekonomins väg mot balans innebär snabbare ökning av arbetade timmar 2013–2016 och successivt högre löneökningstakt. Även pensionsinkomsterna bidrar till en real ökning av skatteunderlaget om än i liten omfattning. Störst effekt har dock det förhållandet att priserna på kommunernas och landstingens utgifter bara ökar med 2,5 procent per år medan timlönerna (som påverkar skatteunderlaget) ökar med 3,7 procent per år. Skatteunderlaget växer därmed snabbare 2013–2016, både realt och nominellt, än vad som var genomsnittet 2001–2011.

Resultatet i kommunsektorn försvagades 2011

Efter två rekordår i kommuner och landsting, som bland annat beror på konjunkturstöd och andra engångsposter, dök resultatet ner mot 6 miljarder år 2011. Landstingens sammanlagda resultat blev –2,5 miljarder och kommunernas plus 9 miljarder. Den främsta anledningen till resultatförsämringen är en omvärdering av pensionsskulden med anledning av den låga marknadsräntan. År 2012 räknar vi med att resultaten räddas av engångsposter, för att sedan successivt falla kommande år, om inte kraftiga åtgärder vidtas i form av åtstramningar eller skattehöjningar alternativt att statsbidragen höjs. Läget ser, trots detta, något ljusare ut än i februari, då skatteintäkterna nu förväntas bli drygt 4 miljarder kronor högre i snitt per år under perioden 2012–2014, än i vår februaribedömning. Vi räknar med att kostnaderna även fortsättningsvis kommer att öka i samma takt som de gjort historiskt. Det innebär att volymen (kostnaderna i fasta priser) kommer att öka med drygt 1,5 procent i snitt per år fram till och med år 2016. Det finns inget som talar för att kostnadsökningstakten ska avta. Snarare det omvända: befolkningsökningar och förskjutningar i befolkningens ålderssammansättning gör att kostnadstrycket från demografin är högt i landstingen, och i slutet av kalkylperioden kommer det demografiska trycket att

öka även för kommunerna. Efterfrågan på välfärdstjänster minskar inte utan ökar i takt med det allmänna välståndet. I synnerhet inom sjukvården är det svårt att hålla tillbaka efterfrågetycket. Det ställs också allt högre krav på kvalitet, utan att det finns någon tydlig finansiering.

Stora investeringsbehov framöver

Vi kan också notera att kostnaderna kommer att öka till följd av stora investeringsbehov i sektorn. Stora delar av välfärden byggdes upp under 1960- och 1970-talen och reinvesteringar i infrastruktur och lokaler måste nu göras. Dessutom måste lokalerna anpassas till nya metoder som utvecklats för att bedriva verksamheten effektivt. I sektorn pågår tillika ett stort arbete med digitalisering av välfärdstjänsterna. Även kollektivtrafikens kostnader beräknas öka kraftigt framöver, då kraven är stora på en flexiblere arbetsmarknad utan negativa miljökonsekvenser. Kostnaderna ökar därför successivt i form av växande avskrivnings- och räntekostnader i samband med att investeringar och lån ökar. Den höga investeringstakten leder i många fall också till högre driftkostnader. Sverige är ett land där urbaniseringstakten är hög. Detta gör att många kommuner – förutom den demografiska utmaningen i form av en åldrande befolkning – har stora utmaningar med att successivt anpassa kostnaderna till en krympande befolkning. Många av dessa kommuner, som redan har en besvärlig ekonomisk situation, är dessutom missgynnade av att utjämningsystemet inte uppdaterats. Det innebär att flera viktiga variabler bygger på en situation som gällde för snart tio år sedan. Även kommuner som växer kan ha det besvärligt. För dessa handlar det om att ligga i fas med sina investeringar för att hinna bereda plats åt förskolebarn, skolbarn och äldre. Trots detta ser vi att kommuner och landsting kämpar med att hålla kostnaderna i schack, och att inte låta underskotten skena iväg. De flesta kommuner och landsting ser till att hålla resultatnivån ovanför nollstrecket. Några få har dock haft omfattande problem med sin ekonomi. När de ekonomiska resultaten börjar falla i alltför hög grad tar man dock tag i situationen och vidtar åtgärder. Av de 42 kommuner som hade underskott 2011 var det bara 5 som hade underskott för andra året i rad. Vi ger i rapporten exempel på två landsting som under 2011 genomfört stora åtgärdsprogram för att komma i balans med sin ekonomi.

Engångseffekter stärker resultaten 2011

Även 2012 räknar vi med att resultatet räddas av återbetal-

ning av afa försäkringspremier. Det är sannolikt att förbundet tillsammans med de centrala arbetstagarparterna kommer att föreslå afa Försäkrings styrelse att återbetala premier för Avtalsgruppsjukförsäkringen (ags-kl) och Avgiftsbefrielseförsäkringen avseende år 2008, eventuellt även avseende år 2007. afa Försäkring är mycket välkonsoliderat. Detta beror dels på att försäkringsersättningarna kommer att vara betydligt lägre än förutsett till följd av den reformerade sjukförsäkringen, vilken medfört betydande minskningar av inflödet av sjukersättningsfall till afa Sjukförsäkring, dels på god finansiell avkastning av kapitalet. Detta möjliggör återbetalning av 2008 och eventuellt även 2007 års inbetalade premier (på cirka 5 miljarder per år för kommuner och landsting). Om detta genomförs bedömer vi att resultatet i sektorn år 2012 blir över 20 miljarder kronor. År 2013 gör vi bedömningen att resultatet återigen faller tillbaka till 2011 års nivå, knappt 9 miljarder kronor. Med oförändrad skattesats och nominellt oförändrade statsbidrag kommer det sedan att krävas tuffa budgetåtgärder om inte resultaten efter hand ska sjunka ner under nollstrecket. En känslighetsanalys visar att sektorns resultat gradvis försvagas till minus 11 miljarder år 2016 som konsekvens om ingen höjning görs av statsbidragens storlek. Vi räknar dock inte med en sådan försämring. Det troligaste scenariot är en kombination av skattehöjningar och höjda statsbidrag. Så har det sett ut historiskt. I vårt huvudscenario höjs statsbidragen etappvis till en nivå som är 18 miljarder högre än dagens och skattesatsen höjs med totalt 23 öre fram till år 2016. Under dessa förutsättningar blir sektorns resultat 6,5 miljarder år 2016, vilket är nästan 10 miljarder sämre än ”tumregeln” god ekonomisk hushållning.

Demografi

Nationellt och regionalt perspektiv

Den positiva befolkningsutvecklingen totalt sett för hela riket fortsätter under första kvartalet 2012. Den beror dels på ett födelsenetto på plus drygt 2 000 personer samt en fortsatt stor nettovandring (plus 10 000 personer).

För regionen är utvecklingen negativ under första kvartalet, totalt minskade länets befolkning med 157 personer. Endast en kommun i länet ökade under första kvartalet, Sundsvall med +128 personer.

Härnösands kommuns befolkning

Folkmängden i Härnösands kommun uppgick 2012-03-31 till 24 476, det vill säga en minskning jämfört med 2011 med 65 personer. Vid en jämförelse med samma period föregående år så har befolkningsmängden minskat med 132 personer. Födelsenettet var negativt första kvartalet 2011 (-26).

God ekonomisk hushållning

Kommunernas ekonomiska styrning baseras främst på Kommunallagen och Lagen om kommunal redovisning. Enligt Kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och till detta balanskrav finns också krav på att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning skall budgeteras och utvärderas. Budgeten ska även innehålla en plan för ekonomin de närmaste tre åren, varav budgetåret är det första.

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning och balanskravet lämnar inte utrymme för tolkningar. God ekonomisk hushållning ställer mycket högre krav på resultatet än vad balanskravet gör. Skillnaden är svår att kvantifiera, men att urholka tillgångar med inflation eller minskad investeringsnivå är inte god ekonomisk hushållning.

I kommunen pågår ett arbete med att ta fram en ny definition av vad god ekonomisk hushållning innebär för just Härnösands kommun. Kommunfullmäktige har fastställt ett nytt reglemente för ekonomistyrning som ersätter tidigare beslutade balanspaket 2015.

Vidare är det även viktigt för god ekonomisk hushållning att det finns bra och tydliga mål, inte bara för ekonomin utan även för övriga perspektiv. Härnösands kommun har börjat arbeta med detta och har nu 15 mål fördelat på 5 olika perspektiv.

Ekonomisk redovisning

Kommunens budget

Driftbudget, Tkr

Ansvarsområde	Budgetram 2013	Budget inkl över och underskotts hantering	Skillnad
Kommunstyrelsen	137 391	138 391	+1 000
Arbetslivsnämnden	36 732	39 832	+3 100
Samhällsnämnden	145 270	145 270	0
Socialnämnden	470 156	467 956	-2 200
Skolnämnden	481 478	483 078	+1 600
SUMMA	1 271 027	1 274 572	+3 500

Investeringsbudget, Tkr

Nämnd	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Kommunstyrelsen	8 000	9 000	8 000	8 000	8 000	8 000	49 000
Samhällsnämnden	62 300	51 180	62 660	49 275	45 300	34 715	25 000
Arbetslivsnämnden	0	200	200	0	0	0	400
Skolnämnden	0	0	0	0	0	0	0
Socialnämnden	0	1 000	900	900	300	300	3 400
TOTALT	75 300	61 380	71 760	58 175	53 600	43 015	358 230

Specifikation vissa nämnder, Tkr

Kommunstyrelsen	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
KSF investeringar	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	7 000
Internbanken	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	30 000
KS exploatering	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	12 000
TOTALT	9 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000	49 000

Samhällsnämnden

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Fritid	4 850	7 500	6 700	4 200	10 700	1 200	35 150
Kultur/Adm	0	500	300	300	100	100	1 300
Bygg o Miljö	46 330	54 900	57 200	54 400	47 900	47 400	308 130
TOTALT	51 180	62 900	64 200	58 900	58 700	48 700	344 580

Resultaträkning, Mkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015	Plan 2016
Verksamhetens nettokostnader	-1 222,5	-1 271,0	-1 285,5	-1 315,0	-1 352,0
Avskrivning	-25,0	-20	-21,0	-22,0	-23,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 247,5	-1 291,0	-1 306,5	-1 337,0	-1 375,0
Finansiella intäkter	16,5	15	10,0	10,0	10,0
Finansiella kostnader	-36,0	-25	-32,5	-38,0	-40,0
Skatteintäkter	996,0	1 032,0	1 058,0	1 094,0	1 131,0
Statsbidrag	276,0	284	286,0	286,0	289,0
Resultat	5,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Extra ordinära					
Resultat	5,0	15,0	15,0	15,0	15,0

Balansräkning, Mkr	2012	2013	2014	2015	2016
Investeringsvolym	61	75	75	68	67
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	643	698	752	798	842
Omsättningstillgångar	252	252	250	220	220
Summa tillgångar	895	950	1 002	1 018	1 062
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	-120	-110	-95	-80	-65
Avsättningar* Pensioner	681	767	787,0	800	820
Långfristiga skulder	1	0	0	0	0
Kortfristiga skulder	333	293	310	298	307
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	895	950	1 002	1 018	1 062

